Gemeenteraad

Vergadering van 3 november 2026

Bedrijfsvoering - Organisatieadvies

2026_RAAD_00050 Programmabegroting 2027-2030 gemeente Steenwijkerland

Portefeuillehouder

Tilko Gernaat

Andere betrokken portefeuillehouders

Melvin Smit

Miriam Slomp-Dekkers

Erik de Groot

Steven Bunt

Samenvatting

In de programmabegroting 2027-2030 hebben we onze doelstellingen en ambities voor de komende jaren opgenomen en de specifieke acties voor 2027. De basis hiervoor hebben we vastgelegd in ons recent opgestelde coalitieakkoord *'Daadkrachtig en Dichtbij'.*

De nu voorliggende begroting en meerjarenraming toont een gunstig financieel beeld. Voor alle begrotingsjaren wordt een sluitende begroting met een positief begrotingssaldo voorzien. De basis hiervoor werd al gelegd bij de vaststelling van de programmabegroting 2026-2029. De uitkomsten van de meicirculaire 2026 en de naar beneden bijgestelde inschatting van de toekomstige rentelasten hebben dat positieve beeld verstrekt.

Op grond van ons coalitieakkoord, in combinatie met de gezonde financiële basis, maken we krachtige en duidelijke keuzes voor met name het komende jaar. Voor de langere termijn willen we eerst passende adviezen aan u voorleggen op basis van de diverse uit te voeren onderzoeken. Daarbij richten wij ons op het bouwen van huizen en schoolgebouwen, het ondersteunen van ons bedrijfsleven, het zorgen voor passende en toegankelijke zorg, het werken aan onze duurzaamheidsambities en het verbeteren onze leefomgeving. Maar we zien ook dat het noodzakelijk is om de nodige investeringen in ons gemeentehuis te verrichten om zorg te dragen voor een toekomstgerichte werkomgeving.

Hoewel de gemeente onverminderd inzet op de uitvoering van de voorgenomen plannen en ambities, is zij zich bewust van externe factoren die de voortgang kunnen beïnvloeden. Ontwikkelingen zoals netcongestie, de stikstofproblematiek, schaarste aan capaciteit en materialen, alsmede procedures van derden, kunnen leiden tot vertragingen in de realisatie van projecten. Deze omstandigheden liggen veelal buiten de directe invloedssfeer van de gemeente. Waar mogelijk worden maatregelen getroffen om risico's te beheersen en de gevolgen voor de planning te beperken. Desondanks blijft het noodzakelijk rekening te houden met mogelijke aanpassingen van de beoogde tijdspaden en uitvoeringsagenda.

In de afgelopen jaren is er goedkeuring gegeven aan diverse saldoverbeterende maatregelen. We kiezen ervoor om deze maatregelen, voor zover ze nog ingevuld moeten worden of een oplopende taakstelling kennen, ongewijzigd te laten.

Met alle voorliggende beleidskeuzes en genomen maatregelen kunnen we vasthouden aan de ambitie om te blijven horen bij de 25% van de gemeenten met de laagste woonlasten én blijven we perspectief bieden aan onze inwoners en ondernemers waarbij sprake is van een duurzaam financieel gezonde gemeente.

Beschrijving

Inleiding

Tijdens de raadsvergadering van 3 november 2026 wordt de Programmabegroting 2027-2030 door u behandeld. In voorliggende begroting treft u onze ambities, doelen, beoogd resultaten en concrete acties voor 2027 aan, inclusief de financiële vertaling.

Gewenst resultaat

Vaststellen van de Programmabegroting 2027 en de Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2026 e.v.

Argumenten

1.1 Ambities, doelen, resultaten en concrete acties

In het coalitieakkoord hebben we de plannen beschreven om onze gemeente verder vooruit te brengen. Plannen die nodig zijn om antwoord te geven op de grote uitgaven waar we voor staan. Plannen die tegelijk aansluiten bij de sterke saamhorigheid die we in onze gemeente kennen. Ons coalitieakkoord is op hoofdlijnen opgesteld. Dat betekent dat we niet alles tot in details hebben vastgelegd. In deze programmabegroting hebben we onze concrete acties voor 2027 verwoord. In onze eerste volledige bestuursjaar willen we vooral het fundament leggen voor de te maken beleidskeuzes voor de jaren 2028 e.v. Dat doen we onder andere door het opstellen van plannen van aanpak of het uitvoeren van onderzoeken om huidige situaties in kaart te brengen.

3.1 Ontwikkeling woonlasten

Onze inwoners en ondernemers gaan in 2027 gemiddeld 3,3% meer aan lokale lasten betalen, iets boven de prijsindex van 2,5% die we hanteren voor de uitgaven. De belangrijkste oorzaak is het (gefaseerd) overgaan op 100% kostendekkendheid voor de tarieven van afval en riolering in het kader van de saldoverbeterende maatregelen. Op basis van de laatste COELO atlas (2026) is de gemeente op de ranglijst van gemeenten met de laagste lokale lasten gedaald van de 10e naar de 21e plaats.

4.1 Bestedingsplan 2027-2030

Met het bestedingsplan is een krediet gemoeid van € 12.427.000.

5.1 Uitvoeringsplan riolering 2027

Voor investeringen die in 2027 op de planning staan in het kader van het uitvoeringsplan riolering vragen wij u een krediet van in totaal € 1.732.500 beschikbaar te stellen. Het krediet is bedoeld voor de volgende investeringen: vervangen rioolgemalen (€ 750.000), vervangen riolering (€ 650.000) en vervangen oeverconstructies (€ 332.500).

6.1 Vervangingsinvesteringen

Wij vragen u een krediet van € 582.500 beschikbaar te stellen voor vervangingsinvesteringen in bedrijfsmiddelen in 2027. Dit is een krediet dat we jaarlijks via de begroting aanvragen.

7.1 Investeringskredieten jaarschijf 2030

In de meerjarenbegroting worden voor de reguliere investeringsprogramma's de kredieten en bijbehorende kapitaallasten verwerkt. Omdat de begroting weer een nieuwe jaarschijf krijgt, is de raming voor 2030 verwerkt. We stellen u voor in te stemmen met een totaalkrediet van € 2.521.000.

8.1 Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2026 e.v.

Jaarlijks bieden we de Meerjaren Begroting Grondexploitaties (MBG) aan als bijlage bij de Programmabegroting. In de MBG is de financiële stand van zaken van alle grondexploitaties gedetailleerd in beeld gebracht. Daarmee bieden we inzicht in het bouwprogramma, de financiën en de risico's per individuele grondexploitatie.

9.1 Storting in de Algemene reserve vaste buffer

De Algemene reserve vaste buffer bedraagt naar verwachting ultimo 2026 € 12.790.000. Dit bedrag is lager dan de gestelde norm van € 13.280.000 op basis van de 'Nota Reserves en Voorzieningen 2023'. Voorstel is om deze reserve weer op niveau te brengen door een bedrag van € 490.000 te storten in de Algemene reserve vaste buffer en dit ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2027.

10.1 Audit-programma 2027

Jaarlijks nemen we het audit-programma op in de begroting voor de eerstvolgende jaarschijf, in dit geval is dat 2027. Met dit beslispunt wordt de onderzoeksopdracht voor het eerstvolgend jaar bekrachtigd.

Kanttekeningen en risico's

In de begroting zijn de financiële risico's in beeld gebracht. Op basis van de in het risicoprofiel opgenomen risico's die gekwantificeerd kunnen worden, bedraagt het totale risicoprofiel afgerond € 3,9 miljoen. Worden ook de niet-gekwantificeerde risico's bij de afweging betrokken dan schatten wij in over voldoende 'weerstandscapaciteit' (buffer) te beschikken voor het geval zich eenmalige financiële tegenvallers voordoen. Dat vertaalt zich in een score van 4,9 op het kengetal 'weerstandsratio' (2026: 4,6).

Duurzaamheid en social return

N.v.t.

Financiële toelichting

Hoofdstuk 3 is in zijn geheel gewijd aan de financiële positie van onze gemeente.

Het
financieel meerjarenbeeld voor de periode 2027 tot en met 2030 is hieronder weergegeven (+ = voor deel):

bedragen x € 1.000

Meerjarenbeeld (bedragen x € 1.000)		2027	2028	2029	2030
Begrotingssaldo vastgestelde Perspectiefnota	**S**	**2.650**	**673**	**2.321**	**2.264**
Saldo incidentele claims Perspectiefnota	**I**	**816**	**1.514**	**1.648**	**1.300**
Meicirculaire 2026	S	999	925	1.075	3.041
Raadsbesluit Stationstraat	S	- 39	- 39	- 39	- 39
Raadsbesluit Voorzieningen Vollenhove t.b.v. basisscholen	I	- 2.083	- 75	-	-
Raadsbesluit Voorzieningen Vollenhove t.b.v. basisscholen	S	21	- 28	- 27	- 26
Raadsbesluit Onderwijshuisvesting 't PuzzelsTuk	S	- 62	- 60	- 59	- 57
Diverse posten (w.o. begroting VRIJ, stelposten PPN)	S	20	152	123	124
Rentelasten kortlopende financiering	S	1.000	1.600	1.600	1.600
NJN2026	S	- 178	- 173	- 155	317
NJN2026	I	- 198	-	-	-
Aanvulling algemene reserve vaste buffer	S	- 490	-	-	-
Subtotaal mutaties t.o.v. PPN		**- 1.010**	**2.302**	**2.518**	**4.960**
Waarvan structureel	S	*1.271*	*2.377*	*2.518*	*4.960*
Waarvan incidenteel	I	*- 2.281*	*- 75*	-	-
Structureel begrotingssaldo Programmabegroting voor beleidskeuzes	**S**	**3.921**	**3.049**	**4.839**	**7.224**
Incidenteel saldo Programmabegroting voor beleidskeuzes	**I**	**- 1.465**	**1.439**	**1.648**	**1.300**
Beleidskeuzes *)	S	- 1.113	- 1.197	- 2.307	- 2.280
Beleidskeuzes *)	I	- 3.382	- 3.856	- 3.451	- 1.336
Begrotingssaldo Programmabegroting 2027-2030	**S**	**2.808**	**1.852**	**2.532**	**4.944**
Saldo incidenteel Programmabegroting 2027-2030 t.l.v. algemene reserve vrij besteedbaar	**I**	**- 4.847**	**- 2.417**	**- 1.804**	**- 36**

**) Dit betreffen de nieuwe beleidskeuzes. In hoofdstuk 3.6 en bijlage 9 zijn ook de beleidskeuzes uit de PPN 2026-2030 opgenomen.*

Het financieel beeld voor alle jaren ziet er gunstig uit doordat we maatregelen hebben getroffen om ons structureel begrotingssaldo te verbeteren en door de extra geraamde middelen aan algemene uitkering op basis van onze actualisering.

Algemene uitkering en actualisatie

De Meicirculaire vormt het kader voor de Programmabegroting. De meerjarige uitkomsten van de Septembercirculaire worden vervolgens weer meegenomen in de eerst volgende Perspectiefnota. Vanwege de regelmatig geconstateerde verschillen tussen de begrote en de werkelijk ontvangen algemene uitkering, hebben we in de begroting 2026 e.v. de positieve uitkomst van een gehouden interne en externe analyse meegenomen. De recent verschenen circulaires bevestigen dat we hiermee reëler zijn gaan begroten.

Raadsbesluiten

Na de kaderstelling in de Perspectiefnota zijn de volgende aanvullende raadsbesluiten genomen met structurele financiële consequenties:

- Stationstraat Steenwijk;
- voorzieningen Vollenhove t.b.v. de basisscholen;
- onderwijshuisvesting 't PuzzelsTuk.

Najaarsnota 2026

In de Najaarsnota 2026 zijn ook enkele mutaties ter besluitvorming aan u voorgelegd die een structurele doorwerking kennen. Voor een nadere toelichting op deze mutaties verwijzen wij u naar deze separate nota.

Stand van zaken saldoverbeterende maatregelen

Wmo (waaronder begeleiding)

In de begroting is een taakstelling opgenomen à € 100.000. Deze loopt op tot € 200.000 in 2029. Voor de realisatie hiervan is de verordening en het beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning aangepast en heeft er een nieuwe inkoop Wmo-Begeleiding plaatsgevonden. In 2027 zal in opvolging hiervan het landelijk normenkader Wmo-begeleiding worden geïmplementeerd. De financiële effecten

daarvan zullen naderhand zichtbaar worden, waardoor het nog onzeker is of de taakstelling voor dit jaar gehaald gaat worden.

Inkomensregelingen (versoberen regelingen bijzondere bijstand)

De verwachting is dat de taakstelling, die vanaf 2027 € 100.000 bedraagt, gerealiseerd gaat worden.

Rente kortlopende leningen

In de begroting wordt rekening gehouden met de rentelasten voor onze langlopende geldleningen. Daarnaast maken we op basis van onze uitgaven en inkomsten een inschatting van de rentelasten voor kortlopende geldleningen. Omdat we al een paar jaar een toename zien in de rijksmiddelen die we als voorschot hebben ontvangen, hoeven we naar verwachting op korte termijn minder te lenen. In navolging van de bijstelling in de Najaarsnota 2026 hebben we ook de raming voor 2027 e.v. opnieuw beoordeeld. Dit levert een structureel voordeel op.

Financiële mutaties (autonome ontwikkelingen)

Met het vaststellen van de PPN heeft u de kaders bepaald voor het opstellen van deze Programmabegroting. Omdat we in de PPN een indicatie aangeven van de mogelijke effecten kan de werkelijke doorrekening altijd tot verschillen leiden. Per saldo is hier een positief verschil ontstaan. Deze wordt grotendeels veroorzaakt door een onjuistheid in de begroting van de Veiligheidsregio (nadeel) en een voordeel op de aanvankelijk geraamde prijscompensatie en afschrijvingslasten.

Communicatie en participatie

Ten tijde van het aanbieden van de begroting aan de raad brengen wij een persbericht uit.

Uitvoering en planning

De begroting wordt op 3 november 2026 in de raad behandeld en heeft betrekking op de periode 2027 tot en met 2030.

Is het besluit openbaar?

Ja

Besluit

Het college legt het volgende voor aan de gemeenteraad:

1. De Programmabegroting 2027 vast te stellen.

2. De Meerjarenraming 2028-2030 voor kennisgeving aan te nemen.

3. De tarieven voor gemeentelijke belastingen en rechten 2027 vast te stellen overeenkomstig onderstaande voorstellen:

a. de onroerendezaakbelastingen te verhogen met 2,5% ten opzichte van 2026;

b. de afvalstoffenheffing met gemiddeld 2,3% te verhogen ten opzichte van 2026 en het dekkingspercentage te bepalen op 94,1%;

c. de rioolheffing met 5,5% te verhogen ten opzichte van 2026 en het dekkingspercentage te bepalen op 90,9%;

d. de lijkbezorgingsrechten met 2,5% te verhogen ten opzichte van 2026 en het dekkingspercentage te bepalen op 83,4%;

e. de forensenbelasting met 2,5% te verhogen ten opzichte van 2026.

4. Een krediet van in totaal € 13.162.000 beschikbaar te stellen voor het bestedingsplan 2027-2030 zoals opgenomen in bijlage 9.

5. Een krediet van in totaal € 1.732.500 beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsplan riolering 2027 zoals opgenomen in paragraaf 4.1.8.

6. Een krediet van in totaal € 582.500 beschikbaar te stellen voor de in bijlage 1 vermelde vervangingsinvesteringen in 2027.

7. In te stemmen met de verwerking van een krediet van in totaal € 2.521.000 voor de in bijlage 10 vermelde investeringen in jaarschijf 2030.

8. Op basis van de Meerjaren Begroting Grondexploitaties 2026 e.v.:

a. de grondexploitaties voor woningbouwprojecten en bedrijventerreinen die onderhanden zijn gewijzigd vast te stellen;

b. het college te machtigen, indien de markt- en economische omstandigheden daartoe aanleiding geven, tegen andere grondprijzen te verkopen dan opgenomen in de desbetreffende grondexploitaties onder de voorwaarde van een blijvend minimaal sluitende grondexploitatie.

9. Een bedrag van € 490.000 te storten in de Algemene reserve vaste buffer en dit bedrag ten laste te brengen van het begrotingssaldo 2027.

10. Het audit-programma (jaarschijf 2027) vast te stellen zoals opgenomen in bijlage 3.